

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Paginile roșii ale istoriei.

— Drama îngrozitoare a anului 1914 va sluji
de învățătură viitoarelor generații. —

Arad, 25 Noemvrie.

Istoria nu cunoaște încă fapte mai sânge-
roase, nimicire mai îngrozitoare a puterilor
omenești și cruzimi neînchipuite cum războiul
între „popoarele civilizate ale Europei” dă
prilej din belșug cronicarilor. În focul încă-
rării în atacarea dușmanului și în apărarea
desnădăjduită a acestora, se petrec fapte ne-
închipuit de sălbatice, cari scoboară ființa ci-
vilizată la gradul popoarelor sălbatice. În
războiul de astăzi, alături de floarea civiliza-
ției apusene, luptă cu aceleași arme și cu în-
dârjirea proprie sălbaticeului, Negrii din Afri-
ca franceză; Apusenii europeni ca și în-
apoiții soldați ai Africii se fac „o apă și un
pământ”, și furia Neamțului, în atacul îndâr-
jit împotriva rândurilor zuavilor găsește ase-
mănare în împotrivirea viguroasă a acestora
— oameni și cai mușcându-se, prăvălindu-se
în băltoacele de sânge, lovindu-se cu pumnii
când armele le scapă din mâni.

De treizeci de zile pe frontul francez-ger-
man se dau lupte neîntrerupt și abia au timp
să se odihnească un ceas pe noapte când unii
când alții în amândouă tabere vrășmașe, în
vreme ce artileria își continuă isbucnirile de
foc cari duc moartea pretutindeni.

De treizeci de zile, clipă de răgaz n'a fost
și glasurile mor în haosul tunetelor gurilor de
foc și răsunetele sunt mute. Iad mai cumplit
ca acela a lui Dante!

De treizeci de zile soarele se ivește la răsă-
rit înroșind o clipă creștetele dealurilor Ar-

gonne pentruca apoi să se ascundă sub norii
de fum ce plutesc ca fantasmă (vedenii) în-
fricoșătoare pe cerul către care nimeni nu
mai privește decât să înalțe blesteme.

Pe sute de kilometri glasul ferului vor-
bește și zăngănitul armelor ca și pocnetele
regulate ale mitralierelor (puști-mașini) abia
de se aud în răstimpul a două trăsnete de tun.

Ziua se face noapte sub aburii înegriți de
fumul de pucioasă și noaptea se face zi la lu-
mina obuzelor înroșite ce zboară neîncetat în
trajectoriile lor regulate, împrăștiind moartea
printre ființele cari par vedenii din altă lume.

Zile de ploaie de toamnă rece, iarnă grea
și nopți de neodihnă au făcut din mândrii și
frumoșii soldați alcătuiți de oase și mușchi,
pachete de nervi încordați, ființe gata a pri-
mi moartea sau să o dea altuia, cu o singură
țintă, cu un singur ideal: zdrobirea vrășma-
șului.

Nici un răgaz pentru rocolgerea sufletu-
lui, nici un gând de milă nu poate tresări în
sufletele lor, căci zi și noapte, clipă după cli-
pă se scurge în învălmășagul luptelor pe viață
și moarte. Cine poate gândi la Dumnezeu,
cine poate privi înapoi, cine să astâmpere și
îmblânzească fiara deslănțuită? Niciodată
cruda zicală „ochiu pentru ochiu, dinte pen-
tru dinte” n'a găsit o mai deplină împlinire
ca acum. — Nici o iertare, nici o întârziere:
înainte, tot înainte, peste morți cu gurile în-
cleștate în țărâna umedă de sânge, printre ră-
niții cari cheamă cu desnădăjduire ajutorul
care de multe-ori vine prea târziu, — nici
fratele, nici fiul nu poate să-l oprească: în-
ainte, tot înainte!...

Rândurile se răresc, vin altele de le iau
locul; pânda de gloanțe a mitralierelor care

seceră neobosit și fără să aleagă, nu le poate
opri. La urmă nu rămâne un soldat din cei ce
au pornit azi la luptă; dar mâne vin alții și
nesfârșit pare că are să fie groaznicul război.

— Va veni însă odată și ziua liniștei; va
veni clipa reculegerii și binefacerii păcii se
vor revărsa iarăș peste bătrânul continent.
Atunci va răsări din vaetele văduvelor și să-
racilor, din durerea întregii omeniri care va
privi cu groază mulțimea osemintelor cari
înălbesc munții și câmpiile, înfrățirea tuturor
popoarelor. Grozăviile luptelor de astăzi vor
potoli firele războinice și mulțimile își vor lua
dreptul lor la conducerea destinului neamu-
rilor.

Iar Istoria va înscrie cu litere de foc pa-
ginele groaznicei drame a anului 1914, ca să
rămână pe veci pomenire îngrozitoare și du-
reroasă lecție omenirii întregi.

Prețul maxim al alimentelor.

Este mai presus de ori ce îndoială, că în îm-
prejurările de acum trăim vremuri anormale. Mi-
lioanele de soldați, angajați în luptă, consumă bu-
cate neasemănat mai multe și mai scumpe decât
în timp de pace, când circulația internațională și
dinlăuntru a bucatelor se face neîmpiedecată și
întreagă activitatea economică își urmează cursul
său natural. Astfel chestiunea pânei celei de toate
zilele a ajuns la noi o chestiune din cele mai ar-
zătoare, care preocupă pe toată lumea: de vân-
zători și cumpărători, de bogăți și săraci, de oră-
șeni și săteni. Nu mai puțin sunt preocupate de a-
ceastă chestiune de viață căpeteniile țării, came-
rele de comerț și industrie, bursa, societățile e-
conomice ș. a. Toti din toate părțile, constată cu
mare îngrijorare, că prețul bucatelor s'a urcat cum
nu s'a mai întâmplat, doară, nici când la noi.

În locul prim s'a scumpit prețul grâului, ca pri-

Cântecul Prutului

Foaie verde de secară
Prutule apă amară
Ce vii turburat prin țară?
— Cum să nu viu turburat
Dac' atât am așteptat
Și aștept mereu, mereu
Să se schimbe rostul meu,
Căci grozav am obosit
La Muscal să fiu rob
Eram apă românească
Azi redută muscălească,
De pahonți cumplit păzită
Și de dânsii ispitită,
Ce văd de nu se strecoară
Vre-un frate înspre țară;
Să se vadă frați cu frați
De acelaș dor mânăți.
Iar eu stau și n'am ce face
Nici în luptă-s, nici în pace
Și de-atâta irământare
Imi sunt apele amare
Și de-atâtea lacrimi plânse
Și de-atâtea doruri stinse.
O Ștefane, Doamne sfânt
Ce nu leși tu din mormânt
Să bați aprig din picior
Să-ți aduni al tău popor
Și să scapi a ta grădina
De omizi și de jivni

Iar eu mândru fericit
Să curg iarăș în, tihnit
Pentru'un singur neam și-o țară
Cum a fost odinioară.

Sergiu V. Cujbă.

Colina lui Vodă.

Era o zi cu soare mândru, cu vreme senină,
domolă. Nici boare nu adia să miște frunzele
îngălbenite, să clatine molcom deditei albaștri,
trști prevestitori ai toamnei reci, ploioase, în-
naintemergătoare a ernelor grele dela munte.

Stam pe o moviliță, privind falnicul Buce-
giu, cu creștetul și coastele pleșe, ce-și așteaptă
nepăsător nemeții.

De-o dată mă pomenesc în față c'un moș bă-
trân. Vecinii îi ziceau neica Ion și așa îi zicem
și noi.

— Bună ziua! zice el plecând capul cu plete
sure.

— Bună, neică Ioane.

— De-acu plecați de pe la noi.

— Am sta bucuroși, numai ne chiamă nevoi-
le și ne alungă de-acî toamna, deși, pe cât văz,
e încă frumos la Dumneavoastră.

— Frumos, ales malul ăsta cu Bucegiul în
față place ori cui îl vede. Regele era să-și facă
aice palat.

— Ei aș!

— Da, da! Înainte de a se așeza la Sinafa.
L-am văzut eu. Adică aflai pe urmă că-i regele.
Și ce noroc a fost pe mine. Nu l'oiu uita cât oi
trăi. Uite: l-am văzut, cum te văz pe dumneata.
Stam eu aci pe moviliță, măhnit, ca vai de mine,
că-mi pierise un bou dela car. Numai ce vin
dinspre vale doi domni. Era pe la Săm Pițru.
Or fi niscai-va negustori, gândesc eu”. Pe-atun-
ci nu venia neam de lume pe-aci, de cât, doar
să cumpere lână, Cel dinainte zice: „bună ziua,
moșule”. „Bună s'o dea Dumnezeu. Numai pen-
tru mine e cam rea!” „Dar ce-ai pățit?” „Hei,
domnule, la ce ași mai spune, că, doar, numai
cel de sus, de-o vrea să m'ajute. „Face ochii
roată, se uită la mine, se uită pe vale și unde
zice răpede: „Moșule, boul de colo e al dumi-
tale. De ce-i singur? La car trebuie doi!” „Tre-
bue, domnule: dar, vezi, a dat nenorocirea pestă
mine. I-a pierit perechea, și bani să cumpăr altul
n'am, că's vremile grele și asupra ernei nu prea
avem de lucru”, „Cât costă, moșule, boul?” Apoi
era bou bun, de Moldova. Am dat cinci sprezece
poli; o avere, domnișorul. Acuma, ce să fac?
Nevasta, bolnavă; copiii cer de mâncare. Și eu
mă uit la Plăvan, cum roade otava, și nu pot
face nimic cu el singur! Că, vezi, așa-s dobitoa-
cele astea; calul, te poți sluji și cu unul singur;
dar boul fără tovarăș nu face un pas”. „Greu,

Prețul unui exemplar 10 fileri.

mul articol de hrănire. Scumpirea lui a atras după sine și scumpirea celorlalte articole, făcând de-a dreptul cu neputință suportarea scumpetei disproporționate a prețului pâinii și făinei.

Nu va fi, credem, fără interes, să arătăm aici prețul bucatelor la trei epoci diferite, din cari se va vedea mai bine diferența față de împrejurările actuale.

Prețul maxim al bucatelor era în Budapesta pro 100 kgr.:

	la 16 Nov. 1913:	la 12 Iulie 1914:	la 13 Nov. 1914:
Grâu	cor. 21.90	cor. 27.45	cor. 44.20
Săcară	„ 16.60	„ 19.50	„ 35.—
Orzul	„ 14.05	„ 16.00	„ 29.80
Ovășul	„ 15.30	„ 15.90	„ 23.20
Cucuruzul	„ 13.65	„ 15.10	„ 24.10

Din datele aceste se vede, că în Iulie a. c., adică tocmai în sezonul, când cerealele vechi sunt pe sfârșite și cele nouă pe câmp, prețul maxim al cerealelor nu a fost prea urcat față de prețul lor la 16 Noembrie 1913, când întreagă recolta era înmagazinată.

Diferența între prețul dela 16 Noembrie 1913 și între acela dela 13 Noembrie 1914 este însă de-a dreptul de spăriat. Prețul celor mai multe cereale este acum față de anul trecut mai mult decât dublu.

În lunile Iulie, August și Septembrie a. c., când partea cea mai mare a grâului era încă în mâinile producătorilor, prețurile — pe lângă toate împrejurările excepționale, în cari ne aflăm din cauza războiului — erau destul de normale. În luna Octombrie însă — precum bine știm — numai o parte mai mică a proviziunilor se mai găsește în magazinele producătorilor, respective în mâna proprietarilor.

Acum a început urcarea repede a prețurilor. Și aceasta a cauzat-o speculația; se înțelege, nu speculația producătorilor.

Și e de mirare, că prețul acesta nespuse de mare nu este numai în capitală, unde condițiile de traiu sunt mai scumpe, ci și în orașele de provincie și chiar și prin sate, unde a intrat groaza în oameni, cari se tem de zile grele și în urmăre au pus câte șapte lăcate pe proviziunile, de cari mai dispun.

Astfel poți acum cutriera zeci de sate de-a rândul, chiar și acolo unde producția de grâu și alte cereale este în floare, fără să mai poți aduna 10 saci de bucate. Și nu s'ar putea susține, cu drept cuvânt, că doară nu ar mai fi bucate prin coșuri. Din contră, sunt și acum. Însă, unde se mai află de prisos, se păstrează pentru a le putea vinde mai târziu cu un preț și mai urcat. Iar cei ce au numai câte socotesc, că le trebuie până la secerișul viitor, le grijesc ca ochii din cap, temându-se că pot să vină vremuri de mare lipsă și foamete. Împrejurările nesigure, cari dat ne este să le străbatem, fac pe oameni să se gândească mai des și mai serios la ziua de mâine.

*

Cum se formează prețurile alimentelor? Se știe, că atât mărfurile cât și munca, care este și ea un fel de marfă, sunt cu atât mai ieftine, cu cât se găsesc oferite în mai mari câțimi, și cu atât mai scumpe cu cât se cer în măsură mai mare. Prețul lor este determinat, deci, prin concurența între vânzători și cumpărători, adică prin legea naturală a ofertei și cererii. Prețul este, cum se știe valoarea unui obiect exprimată în monedă. Prețul se stabilește după speșele de producție, cari reprezintă toate cheltuielile făcute de producători spre a o produce, plus profitul net sau beneficiul. Aceste speșe cuprind interesele capitalului, renta pământului, precum și impozitele plătite statului.

În împrejurări normale, bursa este care asigură piața constantă pentru cumpărători și care egalează prețurile mai repede decât ori ce alte instituții. Dar chiar și în timpuri normale bursa are și influență păgubitoare, deschizând teren larg speculației, unde se înrolează mulți oameni, cari se închină numai vitelului de aur, și cari nu au altă în vedere decât a se îmbogăți peste noapte, cum s'ar zice. Urmeze, apoi, ori ce, chiar și potopul. Aceste sunt elementele, cari speculează în paguba mulțimii.

Dar, ce e drept, în vremurile aceste excepționale, toți cei ce pot vinde cât mai scump mărfurile lor, profită de situație. Plugarul, s. e., care duce la piață un hecto de grâu se bucură putând încasa pentru el horibila sumă de cor. 40.—; de asemenea acela care duce și numai o ferdelă, se bucură putând încasa pentru ea o sumă ne mai pomenită de cor. 8.—.

Tot așa profită de situație întreagă ceata aceloră, cari au să vândă articole de alimentație: Negustorul, care vinde făina și pâinea, măcelarul care vinde carnea, unsoarea și slămina deasemenea proprietarul, care vinde laptele, untul, smântâna și așa mai departe. E o goană teribilă după prețuri mari, cari bagă groază în sufletele celor ce trăiesc din cumpărat. Și numărul acestora e foarte mare în sate și orașe, între cari nenumărați și de aceia, cari nu capătă de lucru și astfel, neavând nimica adunat, nici bani, nici articole de alimentație și neavând nici mod să câștige prin muncă, pot să ajungă peritori de foamete.

Cum situația se agravează din zi în zi, prețurile devenind tot mai insuportabile pentru o seamă a populației, a trebuit să intervină, și până acum, organele poliției din diferitele orașe ale țării, stabilind prețul maxim al diferitelor articole de alimentație și stăruind ca dispozițiile luate să se și execute. Această măsură, însă, nu se vede a fi îndestul de ducătoare la scop.

Nici suspendarea taxelor vamale asupra importului de cereale nu a fost de mult folos, pentru că această dispoziție s'a adus tocmai când România — singura țară la al cărei prisos de cereale se putea conta între împrejurările actuale — a fost oprit deja exportul său de cereale.

Ancheta, ținută în ministerul nostru de comerț, pentru a se pronunța tocmai asupra fixării pre-

țului maxim al cerealelor și făinei, a atins în cursul desbaterilor și alte chestiuni în legătură cu scumpetea actuală și cu măsurile, ce ar trebui luate pentru a se pune stavilă mersului ascendent al acestei scumpete.

Toți reprezentanții cercurilor interesate s'au pronunțat pentru fixarea oficială a prețurilor maxime pentru întreaga țară, ca cel mai de seamă mijloc pentru combaterea speculației și a refinerii cerealelor destinate pentru vânzare.

Cu această ocazie s'au rostit și păreri, că la fixarea prețului maxim să servească prețul maxim actual al cerealelor.

Alții s'au rostit, recomandând statului pentru împrejurările actuale, monopolul cerealelor, ca adică toate cerealele de prisos — după detragerea celor necesare pentru sămănat și pentru consum — să se declare de proprietate a statului. Toată proviziunea aceasta de prisos guvernul să o cumpere cu un preț anumit dela producători și să o distribuie, cum cere necesitatea, consumatorilor. În acest caz ar trebui să se facă o conscriere a tuturor cerealelor din țară, ceea ce, pare a fi un lucru prea complicat. Tot odată să nu se fixeze numai prețul maxim al cerealelor, ci și acela al făinii, al tăratelor și pâinei.

Alții, iară, au atins chestia amestecului diferitelor feluri de cereale (săcară, orz, cucuruz) cu grâul, pentru a face economisire.

În fine ministrul de comerț a promis că va stăruia să cadă de acord cu guvernul austriac asupra unei proceduri unitare, ce va fi a se urma în ambele părți ale monarhiei, cu privire la fixarea prețului maxim pentru cereale și, eventual, derivatele lor.

*

În modul acesta se tintește a se găsi căi și mijloace de a abate pericolul, ce amenință cu foamete, o parte mare a populației țării, a ușora și situația erariului, care are de suportat sarcini grele cu alimentația milioanele de soldați, fără a știrbi libertatea circulației cerealelor, fără a păgubi, în același timp, pe producători, pe intermediatori, industriași etc.

Este o măsură neapărat necesară aceasta și folositoare tot odată pentru toate straturile societății. De aceea ea este și justificată prin împrejurările excepționale din timpul de față.

Dorim ca fixarea prețului maxim al cerealelor, pentru întreaga monarhie, să se realizeze cât mai îngrabă, salvându-se, în chipul acesta, situația, ce devine, din zi în zi tot mai insuportabilă.

Dar, repetăm și acum, ceea ce s'a spus și cu alte ocazii, că băncile noastre pot, și ele, să ușureze încâtva situația, atât de grea, în care ne aflăm.

Ca exemple aducem, dintre băncile străine banca „Siebenbürger Vereinsbank A. G.” din Sibiu, care a adunat cartofi și îi vinde cu preț binișor mai moderat decum sunt prețurile pieții, iar dintre băncile noastre numim banca „Poporul” în Săliște, care, cu toate greutatea ce se pun acum în calea adunării unui cvant mai mare de cereale, a isbit să înfiripe un număr de câteva vagoane, distribuindu-le cu prețuri destul de bune, dar relativ, totuși mai favorabile pentru public de cum sunt prețurile pieții*).

Ceea ce au făcut, tocmai în zilele aceste, numitele bănci, ar putea face și altele din băncile noastre. Sigur, că în acest an, ele nu ar păgubi la negoțul cu bucate, căci vedem, că în acest an nu mai e vorbă de preturi de batjocură, ca în alți ani, ci toate articolele de alimentație se caută și plătesc mai bine decât ori când, se plătesc cu prețuri ajunse la un maxim neașteptat.

Aceasta se întâmplă, de sigur, și din cauza, că recolta anului 1914 a fost mai mică decât aceea a anului precedent cu vre-o 5.000.000 măști metrice.

Tocmai de aceea trebuie făcut tot ce se poate face: pentru stângerirea scumpetei extraordinare.

(„R. E.”)

S.

*) În felul acesta lucrează mai de mult și alte câteva bănci ale noastre, între cari merită a fi amintită la locul prim „Agricola” din Hunedoara etc. — Red.

moșule. greu. Puneți nădejdea la Dumnezeu”. „Păi, alta nici n'am ce face”.

A mai privit ei piscurile, s'au mai dus prin Poiana Cerbului. Și eu am rămas cu nevoya mea.

Gândind: „De treabă domn! Barim, mi-a spus o vorbă bună. Dar, celălalt? De ce n'o fi grăit nimic? O fi poate mut?”

A doua zi mă pomenesc c'un slujitor dela primărie.

— Dumnea-ta ești Ion Oancea?

— Eu, ce nu mă cunoști?

— Păi te chiamă domnul Primar, numai decăt.

— Păcatele mele, ce o mai voi, oare, dela mine. Baniii birului! Să-mi ia, doar sufletul. De-o săptămână n'ara câștigat lățca. Trebuie să merg la șușea? Dar cu ce, dacă mi-a pierit boul?

— Eu nu știu. Te chiamă domnul primar. Haide!

— Spune-i, creștine, că n'am nici o putere!

— Hai o dată, moș Ioane nu te fă rugat.

— Plin de grijă și teamă, mi-am luat inima în dinți și-am plecat la primărie gândind: „Ce-o fi, o fi”.

Când am ajuns acolo. Ce să vezi? Înăuntru domnul cel care stase ziua trecută mut!

Se uită la mine, mă măsoară din cap până în picioare și face către primar: „Da, așa-i!”

„Doamne, mă gândesc eu, ce o fi voind letinu așa cu mine”.

„Pe dumnea-ta te chiamă Ion Oancea?” „Da domnule”. „Uit-te: îți trimite Măria Sa trei sute de lei, să-ți iai bou la loc!” Și-mi dă, domnule, trei hârtii bătute! Eu rămân așa uluit. Nici nu cutezam să întind mâna: „Ia, omule, hani!”

„Dela cine, cum, de unde știe Măria Sa!”

„Persoana cu care vorbești ieri era chiar Măria Sa!”

Am început să-mi fac cruce. „Măria Sa? Și eu am stat ca un bou, par'că așa fi vorbit cu unul d'ai noștri! Măria Sa! Păcatele mele! Și El s'a îndurat de nevoya mea? I-a fost milă de mine și de copilașii mei? Dumnezeu să-l ție cu bine și sănătate! Dumnezeu să-i împlinească dorințele. Sfântă să-i fie urma. Spuneți-i Domnia voastră că eu altă putere de mulțumit n'am; dar m'oi ruga lui Dumnezeu pentru el, seara și dimineața, că mare bine mi-a făcut!”

Vezi, de aceea de câte ori vin pe colina asta, par'că-l văz aveau pe Măria Sa Regele Carol. Și mă gândesc: „Mă, Ioane, prost mai erai tu că nu-l cunoștea-i!”

De-atunci, eu, copiii și nevasta, zicem colinei ăsteia „Colina lui Vodă”.

(Alb.)

Sofia Nădejde.

O ședință însemnată a Sobraniei bulgare.

Discuția asupra mesajului. — Se cere revizuirea tratatului de pace din București.

Sofia, 23 Noemvrie.

Sobrania (Dieta) bulgară a continuat discuția asupra mesajului.

D. Stambolinski, leader al partidului agrar, a relevat apropierea trupelor austro-ungare de granița bulgară, pe care ele ar voi poate să o treacă spre a întinde mâna armatei turce și a face legătură între amândouă fronturi ale luptei. A reproșat triplei-înțelegeri că lucrează prea în silințele sale de a împăca diferitele interese balcanice, și a preconizat alcătuirea unui cabinet național cu participarea tuturor partidelor politice, spre a cerceta mai bine compensațiunile propuse și jertfele cerute. S'a pronunțat în favoarea ocupării Macedoniei, însă cu aprobarea explicită or tacită a triplei-înțelegeri, nefiind nici o îndoială cu privire la asentimentul Austro-Ungariei și Germaniei. Oratorul adresează guvernului un avertisment în contra oricărei politici de aventuri.

D. Teodoroff, vicepreședinte al partidului național al cărui șef este d. Gheșoff, a repetat același avertisment motivat prin existența unei convenții sârbo-greco-române în special îndreptate în contra Bulgariei și care ar intra în acțiune dela primii pași greșiți ai guvernului bulgar, România și Grecia neașteptând decât prilejul de a se arunca asupra Bulgariei.

Oratorul afirmă convingerea sa nestrămutată despre identitatea permanentă a intereselor vitale ruso-bulgare la care acum se adaugă solidaritatea intereselor anglo-bulgare și franco-bulgare și stăruie asupra necesității constituției unui cabinet național spre a risipi toate bănuielile din năuntru și în afară și a da o mai mare autoritate deciziunilor ce se vor lua.

D. Malinoff, șeful partidului democrat, a declarat că politica guvernului bulgar trebuie să se propue realizarea unității naționale bulgare. Această țintă care a fost aproape realizată de războiul turco-bulgar va permite creșterea unei Bulgariei satisfăcătoare care nu va avea nimic de reclamat dela vecinii săi, cari de asemenea nu vor avea nimic de reclamat dela dânsa.

Pentru atingerea acestui tel trebuie să se observe revizuirea tratatului dela București și Constantinopol și să se facă a se restitui Bulgarilor condițiile pentru stabilirea unei păci durabile în Balcani. Această politică poate fi realizată sau prin război sau prin menținerea neutralității stricte și leale. Poporul nu voeste războiul și conducătorii lui tot așa; dar guvernul are datoria să prevină națiunea că războiul se poate impune chiar cu voia sa. Această situație comandă anumite precauțiuni pentru că dacă războiul se impune să fie făcut în senzul unei politici unității naționale bulgare menținerea neutralității care prin ea însăși nu liberază însă pe guvern de obligațiunea pe care are de a începe tratative cu grupele de beligeranți.

Oratorul cere deschiderea negocierilor cu ola înțelegere prin care speră să se poată atinge la garantarea realizării unității Bulgariei. Fostul ministru Daneff s'a rostit pentru o înțelegere cu puterile triplei înțelegeri în scop de a ocupa Macedonia.

Șeful socialiștilor reformiști, d. Sakizoff, a criticat politica îndeplinirii unității naționale și ar ușura înțelegerea balcanică. Tara, a spus oratorul, e hotărâtă să păstreze neutralitatea, dar faptul acesta nu poate împiedeca guvernul să înceapă tratative diplomatice în scop de a regula într'un mod fericit chestia bulgară. În acest scop, oratorul cere un cabinet național care să aibă încrederea națiunii și a celorlalte grupe de beligeranți. (Agenția bulgară.)

Ghenadieff, șeful stamboloviștilor a luat cuvântul, amintind soarta Belgiei și a Serbiei; el a cercetat rețeta propusă de partidele de dreapta, respingând teza federațiunii balcanice ca un ideal nerealizabil și a expus pericolele care rezulta din atitudinea opoziției care, prin politica sa către toate statele vecine, ar pu-

tea să le nemulțumească și să le împingă să se unească din nou în contra Bulgariei.

Oratorul a relevat apoi neajunsurile politice de negocieri cu unul din grupurile politice, fapt care ar însemna primul pas spre părăsirea neutralității și ar pricinui astfel războiul pe care întreaga țară îl respinge.

Aceste pericole — a zis Ghenadieff — sunt și mai mari dacă am trata cu un singur grup de beligeranți *Noi nu suntem nici rusofili, nici rusofobi, precum nu suntem nici austrofobi, nici austrofili.* Știm numai că avem datoria de a veghea pentru salvagardarea intereselor vitale ale țării și în momentul de față, de a menține integritatea și inviolabilitatea teritorială a Bulgariei în contra unui agresor de oriunde ar veni; apoi de a spori, dacă e posibil și în măsură posibilă, teritoriul nostru actual. Pe de altă parte, credem că interesele Bulgariei nu sunt incompatibile cu interesele Rusiei.

Guvernul a proclamat neutralitatea Bulgariei dela începutul războiului european. Această neutralitate se respectă în mod leal având exclusiv în vedere interesele bulgare. Această politică fiind aprobată de întreaga țară, înghetarea unui cabinet de concentrare patriotică ar fi o măsură de prisos: neutralitatea e un adăpost sigur unde s'a refugiat guvernul bulgar; trebuie să păstrăm această atitudine cât va fi cu putință.

Relațiunile sârbo-bulgare.

Tratative pentru împăcarea Sârbilor și Grecilor cu Bulgaria.

„Dimineța” publică din isvor diplomatic următoarele informațiuni:

„Acțiunea diplomatică pentru împăcarea Sârbilor și Grecilor cu Bulgarii continuă.

Când a fost dăunazi în Capitală d. de Giers, fostul ambasador la Constantinopol, s'a discutat la noi modalitatea de-a restabili raporturi amicale între România și Bulgaria. S'a răspuns d-lui de Giers că *revendicările importante, de ordin național, ale Bulgariei sunt în primul loc în Serbia și Grecia. Dacă marile puteri ale triplei înțelegeri vor reuși să împace pe Sârbi și Greci cu Bulgarii, va fi foarte lesne și o înțelegere cu România.*

Imediat au început tratative la Niș și Atena din partea miniștrilor plenipotențiarilor ai triplei înțelegeri.

În cursul acestor tratative guvernul sârb a sondat și la București, prin d. Ristic, care este *părerea guvernului român asupra unor eventuale concesiuni teritoriale din partea Serbiei față de Bulgaria.* Guvernul român s'a grăbit a comunica ministrului Serbiei că *la noi se va privi cu mulțumire o înțelegere sârbo-bulgară. Acum două zile însă tratativele dela Niș, ca și cele dela Atena n'au reușit.*

Pretențiunile Bulgarilor fiind considerate de Sârbi ca *exagerate*, guvernul a declarat că *chiar în cazul când Bulgaria s'ar hotărî să declare războiul Serbiei și ar învinge, tot nu va lua mai mult decât ceea ce pretinde să i se dea prin bună înțelegere.*

Dela Atena s'a răspuns pur și simplu că *Grecia nu poate satisface cererile Bulgariei.*

D. Sassanow văzând că tratativele n'au reușit a intervenit la București rugând guvernul nostru să sprijine la Niș și Atena acțiunea împăcătoare începută de reprezentanții triplei-înțelegeri.

După informațiunile ce le avem din sursă diplomatică autorizată, guvernul român a și intervenit Mercuri atât la Niș cât și la Atena stăruind mult pentru a aplană, pe cale pașnică diferențele cu Bulgaria.

Roma. — Ziarul „Giornale d'Italia” spune că neînțelegerea între Serbia și Bulgaria este încă foarte remarcabilă pentru a se putea gândi la formarea unei „ligi balcanice” având în vedere pretențiunile Bulgariei cu privire la Macedonia. În tot cazul, spune numitul ziar, că din isvor sârlesc a aflat că *în Serbia nu ar fi exclusă ideea de a se ceda unele teritorii Bulgariei, în cazul când rezultatul ar face posibilă realizarea aspirațiunilor sârbești.*

Serbia nu ar putea să-și ia de pe acum nici

un fel de angajament, care ar trage după sine un fel de drept de ipotecă al Bulgarilor, asupra ținuturilor cu pricină, până când nu va fi sigură că va obține aiurea compensațiuni mai mari decât sacrificiile făcute în spre granița bulgărească. Dacă Sârbii ar ceda de pe acum Bulgarilor teritorii unde ei au oameni și au cheltuit bani, ar putea influența în rău rezultatul final al războiului. *Dar să fie sigură Bulgaria că va obține prețul neutralității sale.* (A. T. I.).

Războiul.

Luptele în Carpați.

Budapesta. — De pe câmpul de război dela nord se anunță:

Rușii încearcă să se recompenseze întru-câtva pentru înfrângerile lor din Polonia și Galiția occidentală în Carpați. Planurile unitare și conștiente ale comandamentului armatei noastre fac imposibilă orice acțiune mai serioasă din partea Rușilor cari vor plăti aceasta năvală a lor în Ungaria cu jertfe mai mici sau mai mari, cum au pățit'o acum două luni. Soldații noștri provăzuți din belșug cu muniție, îmbrăcăminte și alimente, vor ierna ușor în gerul ce s'a lasat pe piscurile și coastele Carpaților. Orașele dela graniță sunt arhipline cu trupele noastre, așa că populația e liniștită și își poate continua viața normală, iar funcționarii sunt la posturile lor și circulația de trenuri se desfășură normal.

Rușii au pătruns numai prin trecătorile dela Carpați pe cari le-am evacuat noi de bună voie, și numai după ce comandamentul armatei a găsit această evacuare de cu scop și necesară. Până acum au pătruns numai detașamente mai mici, cari însă nu se pot desvolta din cauza dificultăților terenului. Trupele noastre trebuie să-și aleagă deci numai locul și timpul potrivit ca să le dea lovitura trupelor rusești pătrunse în Carpați, nimicindu-le.

Budapesta. — De pe câmpul de război dela nord se anunță: Trupele mai mici rusești, cari au trecut prin trecătorile părăsite de trupele noastre conform planului stabilit, au pătruns câțiva kilometri în interiorul țării, unde au avut loc lupte mai mici, cari însă n'au importanță deosebită și au de scop numai stabilirea numărului dușmanului, ca apoi cât mai curând, să fie alungat preste hotare.

Üsküb — capitala Sârbiei.

Budapesta. — Guvernul sârlesc s'a refugiat din Niș la Üsküb. Üsküb a fost declarat oficial de capitală a Sârbiei.

În Bosnia nu mai sunt trupe dușmane.

Sarajevo. — După lupta mare ce a avut loc pe Romania Planina, bravii noștri soldați au alungat deplin din partea ostică a Bosniei trupele sârbești și muntenegrine. În partea sudostică a Bosniei a mai rămas o fracțiune a armatei dușmane, pe care însă trupele noastre a atacat'o, când s'a început ofensiva în Serbia și a alungat'o preste graniță.

Apărarea canalului Suez.

Berlin. — Din Constantinopol se anunță: După cum raportează comisarul otoman alungat din Egipt Englezii au concentrat pentru apărarea Egiptului 50 mii de soldați. Dintre aceștia 30 mii se găsesc la canalul Suez, unde a fost concentrată și o numărăoasă artilerie grea. Experții militari ai Turciei sunt de părere că măsurile luate de Englezi, cari au de scop împiedecarea armatei trucești de a pătrunde în Egipt, sunt greșite.

Succesul artileriei noastre.

Budapesta. — Efectul artileriei noastre grele s'a dovedit din nou în chipul cel mai strălucit în luptele ce decurg în Polonia rusească. Numeroșii prizonieri spun că focul artileriei noastre grele a fost grozav de înfiorător. Obuzele ce cădeau în linia dușmană îi alunga pe Ruși din toate ascunzișurile lor. În tot cazul se poate constata, că artileriei noastre grele e a se mulțumi în mod esențial reușita. (Biroul de presă al guv. ung.).

Luptele la Volbrom și Pilița.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Lupta ce decurge pe un ger aspru în Polonia rusească se continuă cu cea mai mare

enrgie de ambele părți. Trupele noastre au ocupat mai multe puncte de razăm, câștigând teren mai cu seama spre Volbrom și de ambele părți ale localității Pilița. Am făcut din nou numărăși prizonieri. De altcun situația nu s'a schimbat.

Numărul prizonierilor din interiorul monarhiei se urcă deocamdată la 110 mii de oameni, între aceștia sunt 1000 ofițeri. — General major Höffer locțiitorul șefului statului major. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Minciuni rusești despre prinderea unor generali germani.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe frontul oriental situația încă nu s'a limpezit. În Prusia orientală trupele își mențin încă pozițiile de lângă lacuri și spre nordost dela aceste. În partea sudică a Poloniei, lângă Czenstochau lupta continuă. La aripa stângă, spre nord dela Cracovia ofensiva noastră progresa. Știrea oficială rusească, că generalii germani Lievert și Parmavitz ar fi fost făcuți prizonieri, e pură invenție. Cel dintâi e în Berlin, iar al doilea se găsește în fruntea trupelor sale.

Când va începe ofensiva flota aliaților.

Paris. — Joffre a declarat, că flota anglo-franceză va începe ofensiva îndată ce Rușii au intrat în Prusia orientală.

Concentrare de trupe germane.

Kopenhaga. — Din Paris se anunță: Aci a sosit știrea, că comandamentul armatelor germane a ordonat plecarea trupelor germane spre sud, probabil cu scopul, ca să le concentreze în jur de Arras sau Soissons.

Vasele engleze și luptele din Flandria.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Ieri au apărut din nou vase engleze în apropierea țărmului Flandria, bombardând Lombertzyde și Seebrügge. Trupelor noastre nu le-a cauzat mari pagube.

Scufundarea unui submarin german.

Berlin. — După comunicatul oficial al admiralității engleze, un vas englez a scufundat în apropiere de țărmul Scoției submarinul german „U 18”. După cum anunță agenția Reuter distrugătorul englez „Capris” a salvat 3 ofițeri și 28 matrozi de pe submarinul german. Un matroz s'a înecat. — Bencke, locțiitorul șefului statului major al marinei germane.

Lupte între Persieni și Ruși.

Constantinopol. — Intre guvernul otoman și reprezentantul Persiei la Constantinopol prințul Riza sunt în cursă, de câteva zile, tratative privitor la un acord turco-persian. Prințul Riza a fost în zilele trecute în audiență la sultan.

În Djulfa e mare agitație, pornind trupe de Curzi și Persieni împotriva orașului, în care se găsește 2000 cazaci și un batalion de vânători. Localitățile dintre Djulfa și Tebris sunt în posesiunea triburilor din munți. Triburile aceste sunt conduse de Salar ed Dauhle.

Din Busir a fost alungat guvernorul anglofil și guvernarea a acaparat-o acum un comitet revoluționar, care pretinde dela guvernul din Teheran, că s'au să-și dea dimisia sau să se a-lipească războiului sfânt.

În Bender Abbas a sosit o canoanieră engleză pentru apărarea populației engleze și franceze.

Triburile indigene au ocupat localitatea Unar, de unde au împușcat neîntrerupt asupra trupelor rusești dela graniță cari în sfârșit și-au părăsit pozițiile retrăgându-se spre interiorul țării. Rușii au avut mari pierderi.

Un protest al Olandei la Constantinopol.

Constantinopol. — Intre vasele de comerț străine, confiscate de autoritățile militare otomane în portul Smirna, imediat după declararea războiului ruso-turc, fiind și 2 sub pavilion olandez, ministrul olandez la Constantinopol, s'a prezentat marelui vizir, protestând contra acestei confiscări, contrarie dreptului internațional. Luând notă de acest protest marele vizir a declarat, că va da ordin în consecință valiului din Smirna, să elibereze vapoarele în chestiune, bineînțeles după ce vor fi descărcate de conținutul lor ce era destinat Rusiei.

Pentru o ligă balcanică.

Roma. — Ziarul „Idea Nazionale” e informat că ministrul României la Roma, principele

D. Ghica, ar fi făcut unui ziarist bulgar următoarele declarațiuni:

„Câți-va oameni politici, atât din România cât și din Bulgaria, au susținut în acest timp din urmă, deia unei ligi balcanice, sau, mai bine zis, a unei înțelegeri bulgaro-române sub auspiciile Italiei.

Cred că ar trebui să lucrăm cu toții la înlăturarea sa. Admirația de care Italia se bucură printre noi e pe deplin îndreptățită. E vorba de o mare nație pe atât de bătrână prin cultura și istoria-i cât este de tânără prin energii și activitate. Trebuie să ne încredem în puterile, loialitatea și viitorul Italiei.

Dacă noi am putea să intrăm în făgașul politicii italiene și oarecum s'o atragem în cercul politicii noastre, am atins fără îndoială scopul spre care de atâta timp țintesc nzuințele noastre și care până acum n'a rămas, în mai multe rânduri, decât o țântă zadarnică.

Diferite.

— S'au suspendat cursele între Balci și Constanța. Vaporul român „Principesa Maria” a și intrat în portul Sulina. Peste două săptămâni se va retrage și vaporul „Durustor”. Celelalte vapoare ale S. M. R. au intrat în bazinul docurilor din Brăila afară de vaporul „România” care se află la Galați în serviciul marinei militare pentru telegrafie fără fir.

— I. P. S. Sa mitropolitul Repta, la sfatul guvernorului austro-ungar din Cernauți și-a transpus reședința la Vatra-Dornei.

— M. S. regele Ferdinand al României a semnat decretul prin care se deschide pe seama ministerului de interne un credit extraordinar în suma de 300.000 lei pentru plata cheltuielilor făcute cu funeriile naționale făcute defunctului rege Carol.

— După o telegramă din Constantinopol, ieri, un crucișător și un contra-torpile francez, au bombardat porturile turcești Totce și Deghirmandagh (provincia Aidin). Bateriile de pe coastă au răspuns.

— Generalul japonez Kamio este numit guvernator la Cingtau.

— D. general Gr. Crăiniceanu, fost ministru de războiu, publică într'un ziar de dimineață un articol în care insistă asupra trebuinței de a se stabili o înțelegere între statele balcanice.

Ultima oră.

CE SE PETRECE LA SOFIA?

Sofia. — Comitetul diriguitor al „Uniunii naționale” a publicat o declarațiune zicând, că guvernul este singurul judecător al nevoilor momentului și va trebui să aleagă singur momentul ocupării Macedoniei fără a se lăsa influențat întrunirii sau manifestațiunii publice. (Ag. bulg.).

O IMINENTĂ ACȚIUNE NAVALĂ A FLOTEI GERMANE.

Roma. — Știrile din Copenhaga afirmă că în canalul dela Kiel se observă o activitate neobișnuită. Năvile germane cari operează în Baltica vor avea în curând să lucreze aiurea din cauza ghietei care împiedecă operațiunile împotriva porturilor rusești.

Cercurile militare din Londra consideră iminentă o acțiune navală a flotei germane.

ATITUDINEA CHINEI.

Roma. — În cercurile politice din Londra se observă că atitudinea Chinei a devenit nesigură cam la fel ca aceea în care se vedea Turcia înainte de a se declara inamica triplicei. (A. T. I.)

LUPTA MARE E ÎNCĂ NEHOTĂRĂTĂ.

Stockholm. — „Dagblatt” scrie: După comunicatul statului major rusesc o mare luptă e în cursă între râul Vistula și râul Warta.

În Galiția, Rușii nizuiesc spre Cracovia, dar, după cum anunță comunicatele statului major austro-ungar, în urma învingerii generalului german Hindenburg apăsarea armatelor rusești în Galiția a mai slăbit. O parte din trupele noastre din Cracovia printr'un contra-atac au pătruns în provincia Kielce la vre-o 4 km. înspre miazănoapte.

Singur acest comunicat desminte povestea italiană că orașul Cracovia ar fi în flacări, că Rușii ar fi intrat în oraș și alte minciuni a o parte a presei italiene, deși acestea sunt născociri încornurate.

RUȘII ALUNGAȚI DIN COMITATELE UNG ȘI ZEMPLÉM.

Budapesta. — Pretutindeni Rușii au fost bătuti. În Ung trupele noastre i-au vârit pe Ruși în cursă apoi i-au înfrânt, apoi i-au luat la goană nimicindu-l. În prezent numai în Ung mai sunt câteva trupe dușmane, dar în curând și acestea vor fi nimicite.

Budapesta. — Golirea de către trupele noastre a trecătoarelor Carpaților a fost numai o cursă pentru Ruși. Comanda militară a anunțat din vreme pe locuitorii despre atragerea în cursă a Rușilor.

Locuitorii din comunele dela graniță au părăsit satele în liniște și ordine, adunându-se la Nagymihály. Prima coloană rusească a venit din Lupkow (în Galiția). Într'un loc am impresurat o mare trupă rusească. În Ung sunt numai mici trupe dușmane. Rușii intrați în Ung au fost bătuti. Ei se retrag spre Hoscoc. Retragerea se face pe întreagă linia. Trupele noastre îndestulătoare sunt o liniște pentru locuitorii din acea parte a țării.

Budapesta. — Rușii au fost scoși definitiv din Ung.

OMAGIUL DIETEI UNGARE.

Budapesta. — După o lungă pauză Dieta ați-nut azi ședință sub președinția lui C. Szász. Au fost de față foarte mulți deputați. Conte Tisza depune autograful regal relativ la convocarea parlamentului. Deputații fac ovații monarhului.

Președintele vorbește despre războiul mare ce decurge la hotarele noastre; face propunere a se trimite telegrame omagiale casei domni-țoare și arhiducelui Friderich.

Tisza depune un proiect de lege special despre întrebuintarea honvezimei și a gloatelor afară de granițele țării. Ministrul Teleszky raportează despre intrarea în vigoare a legii despre darea de venit pentru scopuri de războiu.

Sedința a luat sfârșit la orele 12 a. m. Următoarea ședință se va ține Sâmbătă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

(He 2298-24)

Vită americană

aitoită

precum și

Port-Aitol

și

Butași - American

furnizează

renumita

firmă:

Caspari Friderich

Mediaș, (com. Nagy'küllö)

Selecțiunea garantată. Cereți catalogul